

KASIM 2019 EKONOMİK, TİCARİ VE FİNANSAL BİLGİLER

Taner HACIOĞLU

Dış İlişkiler, Sanayi ve Proje Sorumlusu

İçindekiler

1. EKONOMİK VERİLER; ENFLASYON VERİLERİ	4
1.1. Tüketici Fiyat Endeksi	4
1.2. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi	5
1.3 Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi	6
2. GÜVEN ENDEKSLERİ	7
2.1. Ekonomik Güven Endeksi	7
2.2 Tüketici Güven Endeksi	8
2.3 Sektörel Güven Endeksleri	9
2.4. TEPAV Perakende Güven Endeksi	100
3. SANAYİ ENDEKSLERİ	13
3.1 Sanayi Üretim Endeksi	13
3.2 İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye PMI İmalat Sanayi Raporu	14
3.3 İstanbul Sanayi Odası (İSO) İhracat İklimi Endeksi	15
3.4 MÜSAİD SAMEKS (Satınalma Müdürleri Endeksi)	16
3.5 Ciro Endeksleri	17
3.6. Perakende Satış Endeksleri	19
4. DIŞ TİCARET ENDEKSLERİ	20
4.1 Dış Ticaret İstatistikleri	21
5. İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ	27
6. FİNANSAL YATIRIM ARAÇLARININ REEL GETİRİ ORANLARI	Error! Bookmark not defined.
7. KONUT SATIŞ İSTATİSTİKLERİ	31
9. BANDIRMA TİCARET ODASI KURULAN VE KAPANAN ŞİRKET İSTATİSTİKLERİ	33

Tablo Listesi

Tablo 1. Tüketici Fiyat Endeksi Yıllık Değişimi	4
Tablo 2. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi Yıllık Değişimi	5
Tablo 3. Yurt Dışı üretici fiyat endeksi ve değişim oranları	6
Tablo 4. Ekonomik güven endeksi	7
Tablo 5. Mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi	8
Tablo 6. Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksleri	9
Tablo 7. TEPAV Perakende Güven Endeksinin Son Üç Yıllık Karşılaştırması	11
Tablo 8. İşlerin Son Üç Yıla Göre Karşılaştırılması	12
Tablo 9. Sanayi Üretim Endeksi ve Değişim Oranları	15
Tablo 10. Ciro endeksleri ve değişim oranları	19
Tablo 11. Dış ticaret endeksleri	21
Tablo 12. Aylara göre dış ticaret	23
Tablo 13. Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürünleri Dış Ticareti (milyon dolar)	23
Tablo 14. İhracatçı Firmaların Kanuni Merkezleri Bazında İhracat Performansları (1000 \$)	24
Tablo 15. İhracatçı Firmaların Kanuni Merkezleri Bazında Sektör İhracat Performansı (1000 dolar) ...	25
Tablo 16. İhracatçı Firmaların Kanuni Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000 dolar)	26
Tablo 17. Konsolide Ükelere Göre Sektörel İhracat Miktarları (1000 dolar)	27
Tablo 18. Mevsim etkisinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri, Mart 2018, Mart 2019	28
Tablo 19. Finansal yatırım araçlarının nominal ve reel getirileri	31
Tablo 20. Balıkesir ilinin İlk Satış ve İkinci El Satış Ayrıntısında İllere ve Yıllara Göre Konut Satış Sayıları	32
Tablo 21. Balıkesir ilinin İpotekli ve Diğer Ayrıntısında Yıllara Göre Konut Satış Sayıları	32
Tablo 22. Bandırma Ticaret Odasında Kurulan ve Kapanan İşletme Sayısı	33
Tablo 23. Bandırma Ticaret Odasında Meslek Gruplarına Göre Şirket Kuruluşlar	34

Grafik Listesi

Grafik 1. Tüketici Fiyat Endeksi Yıllık Değişimi	4
Grafik 2. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi Yıllık Değişimi	5
Grafik 3. Yurt Dışı üretici fiyat endeksi ve değişim oranları	6
Grafik 4. Ekonomik güven endeksi	7
Grafik 5. Mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi	8
Grafik 6. Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksleri	9
Grafik 7. TEPAV Perakende Güven Endeksi Son Bir Yıllık Değişimi	11
Grafik 8. İşlerin Geçen Yılın Aynı Dönemine Göre Durumu	12
Grafik 9. Alt Sektör Bazında TEPE'nin Mayıs 2019'da geçen yılın aynı dönemine göre değişimi	13
Grafik 10. Takvim etkisinden arındırılmış yıllık değişim oranları	14
Grafik 11. İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye PMI Endeksi	16
Grafik 12. İstanbul Sanayi Odası (İSO) İmalat PMI İhracat İklimi Endeksi	17
Grafik 13. Takvim Etkilerinden Arındırılmış Toplam Ciro Yıllık Değişim Oranı	18
Grafik 14. Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Toplam Ciro Aylık Değişim Oranı	19
Grafik 15. Takvim Etkilerinden Arındırılmış Perakende Satış Hacmi Yıllık Değişim Oranı	20
Grafik 16. Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Perakende Satış Hacmi Aylık Değişim Oranı	20
Grafik 17. Dış Ticaret Miktar Endeksleri	22
Grafik 18. Mevsim Etkisinden Arındırılmış Temel İşgücü Göstergeleri, Mart 2018 – Mart 2019	29
Grafik 19. Finansal yatırım araçlarının aylık reel getiri oranları	30
Grafik 20. Konut Satış Sayıları	32

1.EKONOMİK VERİLER; ENFLASYON VERİLERİ

1.1. Tüketici Fiyat Endeksi

- TÜFE'de (2003=100) 2019 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %0,38, bir önceki yılın Aralık ayına göre %11,01, bir önceki yılın aynı ayına göre %10,56 ve on iki aylık ortalamalara göre %15,87 artış gerçekleşti.
- Ana harcama grupları itibarıyla 2019 yılı Kasım ayında endekste yer alan gruplardan, ev eşyasında %0,59, haberleşmede %0,39, konutta %0,36 ve ulaşırmada %0,33 artış gerçekleşti. Ana harcama grupları itibarıyla 2019 yılı Kasım ayında endekste düşüş gösteren bir diğer grup ise %0,15 ile lokanta ve oteller oldu.
- TÜFE'de, bir önceki yılın aynı ayına göre eğitim %14,35, çeşitli mal ve hizmetler %14,03, sağlık %13,85 ve lokanta ve oteller %13,07 ile artışın yüksek olduğu diğer ana harcama gruplarıdır.
- İşlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE'de 2019 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %0,59, bir önceki yılın Aralık ayına göre %10,31, bir önceki yılın aynı ayına göre %9,90 ve on iki aylık ortalamalara göre %15,13 artış gerçekleşti. Kasım 2019'da endekste kapsanan 418 maddeden; 33 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 296 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 89 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti.

Grafik 1. Tüketici Fiyat Endeksi Yıllık Değişimi

	Kasım 2019	Kasım 2018
Bir önceki aya göre değişim oranı	0,38	-1,44
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı	11,01	20,79
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı	10,56	21,62
On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı	15,87	15,63

Tablo 1. Tüketici Fiyat Endeksi % Değişim Oranı

1.2. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi

- Yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE), 2019 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %0,08 düşüş, bir önceki yılın Aralık ayına göre %6,63, bir önceki yılın aynı ayına göre %4,26 ve on iki aylık ortalamalara göre %19,68 artış gösterdi. Sanayinin dört sektörünün bir önceki aya göre değişimleri; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %0,08, imalat sanayi sektöründe %0,04, elektrik, gaz üretimi ve dağıtım sektöründe %0,53 düşüş, su temini sektöründe %0,19 artış olarak gerçekleşti.

Grafik 2. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi Yıllık Değişimi

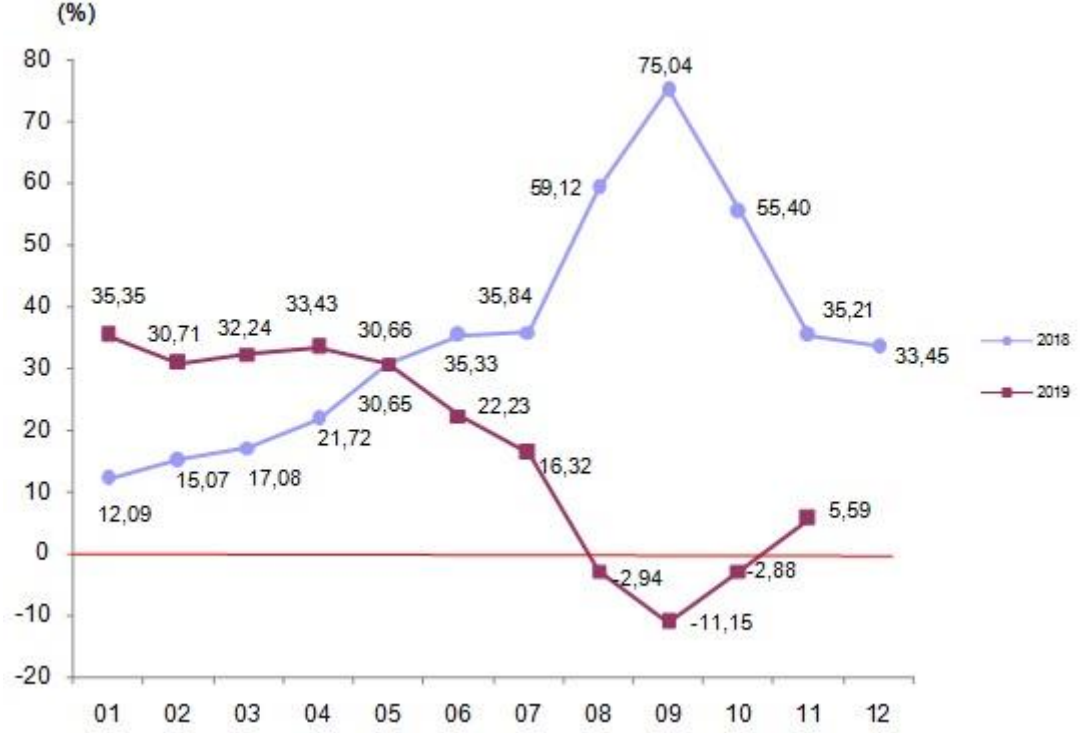
- Bir önceki aya göre en fazla düşüş; %4,85 ile ham petrol ve doğal gaz, %1,80 ile ana metaller, %1,39 ile kimyasallar ve kimyasal ürünler olarak gerçekleşti. Buna karşılık diğer ulaşım araçları %3,48, gıda ürünleri %1,48, içecekler %1,31 ile bir önceki aya göre endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.
- Ana sanayi grupları sınıflamasına göre 2019 yılı Kasım ayında aylık en fazla düşüş %0,60 ile ara malında gerçekleşti.

Sektörler	Endeks	Aylık Değişim (%)	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim (%)	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim (%)	On iki aylık ortalamalara göre değişim (%)
Yurt içi ÜFE	450,97	-0,08	6,63	4,26	19,68
Madencilik ve taşocakçılığı	584,75	-0,08	12,70	9,93	18,34
İmalat	448,52	-0,04	6,10	4,45	18,24
Elektrik, gaz	415,72	-0,53	13,43	3,82	40,12
Su temini	306,58	-0,19	-7,39	-7,51	-2,29

Tablo 2. Yurtiçi Üretici Fiyat Endeksi ve % Değişim Oranları

1.3 Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi

- Ülke sınırları içinde üretimi yapılarak yurt dışına ihraç edilen malların üretici fiyatlarındaki değişimi ölçen yurt dışı üretici fiyat endeksi (YD-ÜFE), 2019 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %0,45 düşüş, bir önceki yılın Aralık ayına göre %7,00 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre %5,59 artış ve on iki aylık ortalamalara göre %15,99 artış gösterdi. Sanayinin iki sektörünün bir önceki aya göre değişimleri; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %0,82, imalat sanayi sektöründe ise %0,45 düşüş olarak gerçekleşti.

Grafik 3. Yurt Dışı üretici fiyat endeksi ve değişim oranları

- Bir önceki aya göre en fazla düşüş; %3,38 ile kimyasallar ve kimyasal ürünler, %1,53 ile içecekler, %1,02 ile diğer madencilik ve taş ocakçılığı ürünleri sektöründe gerçekleşti. Buna karşılık motorlu kara taşıtları, römork ve yarı römork %0,81, bilgisayarlar ile elektronik ve optik ürünler %0,26 ve ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç) %0,06 ile bir önceki aya göre endeksin arttığı alt sektörler oldu.

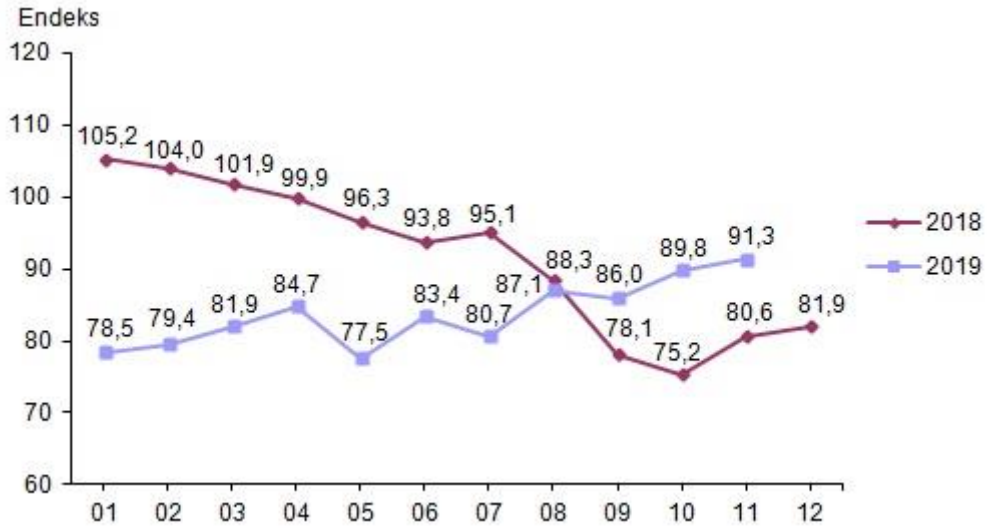
Sektörler ve ana sanayi grupları	Endeks	Aylık değişim (%)	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim (%)	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim (%)	On iki aylık ortalamalara göre değişim (%)
Yurt dışı ÜFE	315,45	-0,45	7,00	5,59	15,99
Madencilik ve taşocakçılığı	333,00	-0,82	12,24	10,06	20,45
İmalat sanayi	315,08	-0,45	6,88	5,48	15,89
Ara malı	330,61	-0,98	3,90	2,32	15,12
Dayanıklı tüketim malı	281,43	-0,62	9,96	10,04	19,51
Dayanıksız tüketim malı	306,53	-0,34	7,56	7,06	16,35
Enrji	349,23	-0,56	24,60	2,61	5,12
Sermaye malı	299,02	0,21	8,21	7,22	16,09

Tablo 3. Yurt dışı üretici fiyat endeksi ve değişim oranları

2. GÜVEN ENDEKSLERİ

2.1. Ekonomik Güven Endeksi

- Ekonomik güven endeksi Ekim ayında 89,8 iken, Kasım ayında %1,7 oranında artarak 91,3 oldu. Ekonomik güven endeksindeki artış, tüketici, reel kesim (imalat sanayi) ve hizmet sektörü güven endekslerindeki artışlardan kaynaklandı.
- Kasım ayında tüketici güven endeksi 59,9 değerine, reel kesim güven endeksi 105,9 değerine ve hizmet sektörü güven endeksi 91,3 değerine yükseldi. Kasım ayında perakende ticaret sektörü güven endeksi 101,2 değerine, inşaat sektörü güven endeksi ise 63,9 değerine geriledi.

Grafik 4. Ekonomik güven endeksi

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	10/2019	11/2019	10/2019	11/2019
Ekonomik güven endeksi	89,8	91,3	4,5	1,7
Tüketici güven endeksi	57,0	59,9	2,1	5,2
Reel kesim güven endeksi	104,2	105,9	4,5	1,6
Hizmet sektörü güven endeksi	90,7	91,3	1,6	0,7
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	102,3	101,3	4,8	-1,1
İnşaat sektörü güven endeksi	65,1	63,9	8,3	-1,9

Tablo 4. Ekonomik güven endeksi, sektörel endeksler ve değişim oranları

AÇIKLAMALAR

Ekonomik güven endeksi, tüketici ve üreticilerin genel ekonomik duruma ilişkin değerlendirme, beklenti ve eğilimlerini özetleyen bir bileşik endekstir. Endeks, mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, reel kesim, hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörleri güven endekslerinin alt endekslerinin ağırlıklandırılarak birleştirilmesinden oluşmaktadır.

Ekonomik güven endeksi hesaplamasında, her bir sektörün ağırlığı o sektörün normalleştirilmiş alt endekslerine eşit dağıtılarak uygulanmakta, güven endekslerine doğrudan uygulanmamaktadır. Bu kapsamda tüketici, reel kesim, hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörlerine ait toplam 20 alt endeks hesaplamada kullanılmaktadır.

Ekonomik güven endeksinin hesaplamasında kullanılan alt endeksler her ayın ilk iki haftasında derlenen veriler kullanılarak hesaplanmaktadır. Ekonomik güven endeksinin 100'den büyük olması genel ekonomik duruma ilişkin iyimserliği, 100'den küçük olması ise genel ekonomik duruma ilişkin kötümserliği göstermektedir.

2.2 Tüketici Güven Endeksi

- Türkiye İstatistik Kurumu ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim anketi sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, Kasım ayında bir önceki aya göre %5,2 oranında arttı; Ekim ayında 57 olan endeks, Kasım ayında 59,9 oldu
- Gelecek 12 aylık döneme ilişkin hanenin maddi durum beklentisi endeksi Ekim ayında 74,8 iken, Kasım ayında %6,1 oranında artarak 79,3 oldu. Genel ekonomik durum beklentisi endeksi (gelecek 12 aylık döneme ilişkin) Ekim ayında 73,4 iken, Kasım ayında %6,9 oranında artarak 78,5 oldu.
- İşsiz sayısı beklentisi endeksi (gelecek 12 aylık döneme ilişkin) Ekim ayında 56,8 iken Kasım ayında %3,6 oranında artarak 58,8 oldu.
- Tasarruf etme ihtimali endeksi (gelecek 12 aylık döneme ilişkin) Ekim ayında 22,8 iken, Kasım ayında %0,5 oranında artarak 23 oldu.

Grafik 5. Mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	10/2019	11/2019	10/2019	11/2019
Tüketici güven endeksi	57,0	59,9	2,1	5,2
Hanenin maddi durum beklentisi	74,8	79,3	1,1	6,1
Genel ekonomik durum beklentisi	73,4	78,5	3,4	6,9
İşsiz sayısı beklentisi	56,8	58,8	2,7	3,6
İnşaat sektörü güven endeksi	22,8	23,0	0,2	0,5

Tablo 5. Mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, alt endeksleri ve değişim oranlar

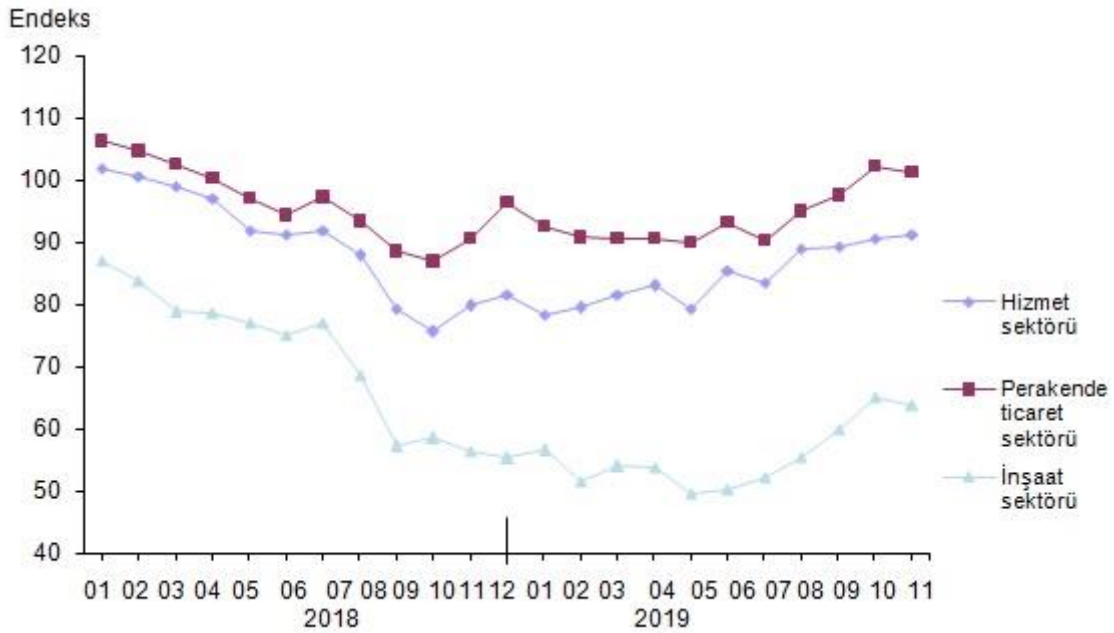
AÇIKLAMALAR

Aylık tüketici eğilim anketi ile tüketicilerin maddi durum ve genel ekonomiye ilişkin mevcut durum değerlendirmeleri ile gelecek dönem beklentileri, harcama ve tasarruf eğilimleri ölçülmektedir.

Anket sonuçlarından hesaplanan tüketici güven endeksi 0-200 aralığında değer alabilmektedir. Tüketici güven endeksinin 100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser durumu, 100'den küçük olması tüketici güveninde kötümser durumu göstermektedir.

2.3 Sektörel Güven Endeksleri

- Mevsim etkilerinden arındırılmış hizmet sektörü güven endeksi Ekim ayında 90,7 iken, Kasım ayında %0,7 oranında artarak 91,3 oldu. Hizmet sektöründe bir önceki aya göre; iş durumu ve hizmetlere olan talep endeksleri sırasıyla %2,9 ve %2,7 artarak 89,3 ve 87,6 değerlerini aldı. Hizmetlere olan talep beklentisi endeksi ise %2,9 azalarak 97,1 oldu.
- Mevsim etkilerinden arındırılmış perakende ticaret sektörü güven endeksi Kasım ayında %1,1 oranında azalarak 101,2 oldu. Perakende ticaret sektöründe bir önceki aya göre; mevcut mal stok seviyesi ve iş hacmi-satışlar beklentisi endeksleri sırasıyla %2,2 ve %2,5 azalarak 105,6 ve 103,1 değerlerini aldı. İş hacmi-satışlar endeksi ise %1,8 artarak 95 oldu.

Grafik 6. Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksleri

- Mevsim etkilerinden arındırılmış inşaat sektörü güven endeksi bir önceki ayda 65,1 iken, Kasım ayında %1,9 oranında azalarak 63,9 oldu. İnşaat sektöründe bir önceki aya göre; alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi endeksi %8,1 azalarak 44,5 değerini aldı. Toplam çalışan sayısı beklentisi endeksi ise %1,7 artarak 83,3 oldu.

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	10/2019	11/2019	10/2019	11/2019
Hizmet sektörü güven endeksi	90,7	91,3	1,6	0,7
İş durumu (son 3 aylık dönemde)	86,8	89,3	-0,3	2,9
Hizmetlere olan talep (son 3 aylık dönemde)	85,3	87,6	-0,2	2,7
Hizmetlere olan talep beklentisi (son 3 aylık dönemde)	100,1	97,1	4,9	-2,9
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	102,3	101,2	4,8	-1,1
İş hacmi - satışlar (son 3 aylık dönemde)	93,3	95,0	4,9	1,8
Mevcut mal stok seviyesi	108,0	105,6	2,0	-2,2
İş hacmi - satışlar beklentisi (gelecek 3 aylık dönemde)	105,6	103,1	7,7	-2,5
İnşaat sektörü güven endeksi	65,1	63,9	8,3	-1,9
Alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi	48,4	44,5	9,1	-8,1
Toplam çalışan sayısı beklentisi (gelecek 3 aylık dönemde)	81,8	83,3	7,9	1,7

Tablo 6. Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksleri, alt endeksleri ve değişim oranları

AÇIKLAMALAR

Sektörel güven endeksleri 0-200 aralığında değer alabilmekte, endeksin 100'den büyük olması sektörün mevcut ve gelecek döneme ilişkin iyimserliğini, 100'den küçük olması ise kötümserliğini göstermektedir.

2.4. TEPAV Perakende Güven Endeksi

- TEPE, Kasım 2019'da bir önceki aya göre 2,8 puan, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 7,9 puan arttı. Perakende güveninin kasım ayındaki artışında geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki yükseliş etkili oldu. Perakende sektöründeki bu iyileşmenin, 12 Haziran 2019 tarihli kredi kartı taksitlendirme sürelerinin arttırılması kararına bağlı olarak kredi kartı harcamalarındaki yükseliş ile ilintili olduğu düşünülmektedir. "Mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri" ve "elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar" sektörleri, ekim ayında olduğu gibi kasım ayında da perakende güveninin en fazla artış gösterdiği sektörler oldu. Bilindiği üzere mobilya alımlarında 12 ay olan kredi kartı taksit süresi 18 aya, elektronik eşya alımlarındaki kredi kartı taksit süresi ise 3 aydan 6 aya çıkarılmıştı. AB-28 ve Euro Bölgesi ile karşılaştırıldığında Türkiye, geçen yıla göre AB-28 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi.

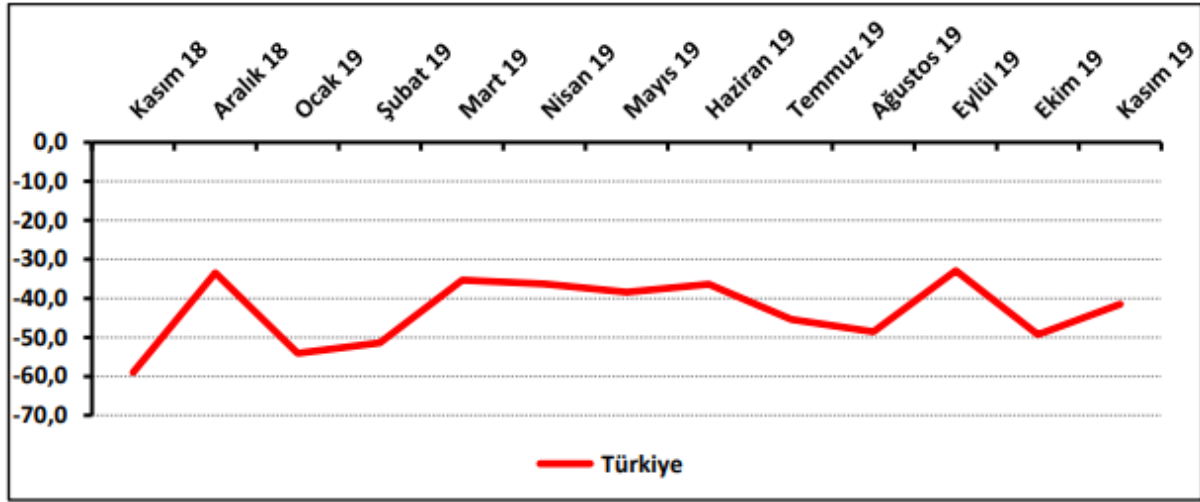
- Kasım ayında -11,5 puan değerini alan TEPE, geçen yılın aynı dönemine göre 7,9 puan, geçen aya göre 2,8 puan arttı. TEPE değerinin geçen yıla ve geçen aya göre artışında, geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki iyileşme etkili oldu.

Grafik 7. TEPAV Perakende Güven Endeksi Son Bir Yıllık Değişimi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2017	-15,2	-24,5	-16,9	-17,9	-15,2	-16,9	-18,8	-15,9	-17,2	-13,5	-16,4	-17,4
2018	-13,9	-8,2	-12,4	-15,1	-17,1	-15,6	-8,9	-12,1	-16,0	-16,8	-19,4	-13,1
2019	-18,2	-20,1	-14,4	-19,3	-15,7	-13,9	-17,0	-19,4	-14,1	-14,3	-11,5	

Tablo 7. TEPAV Perakende Güven Endeksinin Son Üç Yıllık Karşılaştırması

- Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Kasım 2019'da -0,3 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 4,3 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 19 puan arttı. Kasım 2019'da TEPE anketi katılımcılarının yüzde 31,3'ü önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme beklerken, yüzde 40,2'si işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise, yüzde 28,4 oldu.
- İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu, Kasım 2019'da -41,5 puan değerini alarak, Ekim 2019'a göre 7,8 puan, Kasım 2018'e göre 17,5 puan arttı. Kasım 2019'da TEPE anketi katılımcılarının yüzde 17'si geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 58,5 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise, yüzde 24,5 oldu.

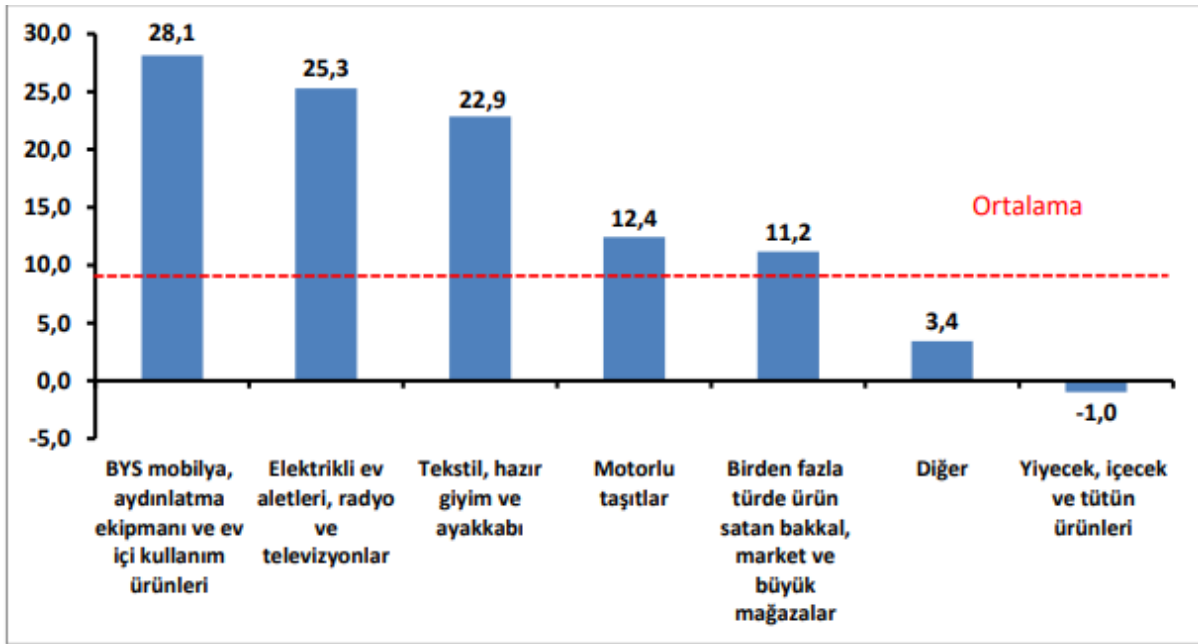

Grafik 8. İşlerin Geçen Yılın Aynı Dönemine Göre Durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2017	-43,3	-36,3	-41,3	-38,6	-39,4	-41,6	-38,5	-36,6	-39,8	-39,8	-45,6	-44,7
2018	-37,6	-19,5	-31,1	-31,3	-31,7	-25,8	-30,5	-34,5	-43,5	-54,3	-59,0	-33,5
2019	-54,1	-51,4	-35,3	-36,3	-38,4	-36,4	-45,4	-48,6	-32,9	-49,3	-41,5	

Tablo 8. İşlerin Son Üç Yıla Göre Karşılaştırılması

- Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında Kasım 2019’da, geçen yılın aynı dönemine göre “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri”, “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar”, “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “motorlu taşıtlar”, “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” ve “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” sektörlerinde artış görüldü. “Yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektörü perakende güveninde azalış gösteren tek sektör oldu. “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri”, “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar”, “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “motorlu taşıtlar”, “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektörleri ortalama değişimin üzerinde değer alırken; “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” ve “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektörleri ortalamanın altında değer aldı.

Grafik 9. Alt Sektör Bazında TEPE’nin Ekim 2019’da geçen yılın aynı dönemine göre değişimi

- TEPE anketine soru bazında bakıldığında Kasım 2019’da, “geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu”, “önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş, satış, satış fiyatı ve istihdam beklentileri”, “işlerin geçen yıla göre durumu” ve “gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi” göstergeleri hem Kasım 2018’e göre hem de Ekim 2019’a göre arttı.

3. SANAYİ ENDEKSLERİ

3.1 Sanayi Üretim Endeksi

- Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, 2019 yılı Ekim ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %6,5, imalat sanayi sektörü endeksi %3,7 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %1,2 arttı.

Takvim etkisinden arındırılmış yıllık değişim oranları, Ekim 2019
[2015=100]

Grafik 10. Takvim etkisinden arındırılmış yıllık değişim oranları

- Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, 2019 yılı Ekim ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre %0,4 artarken imalat sanayi sektörü endeksi %1,1 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %0,3 azaldı.

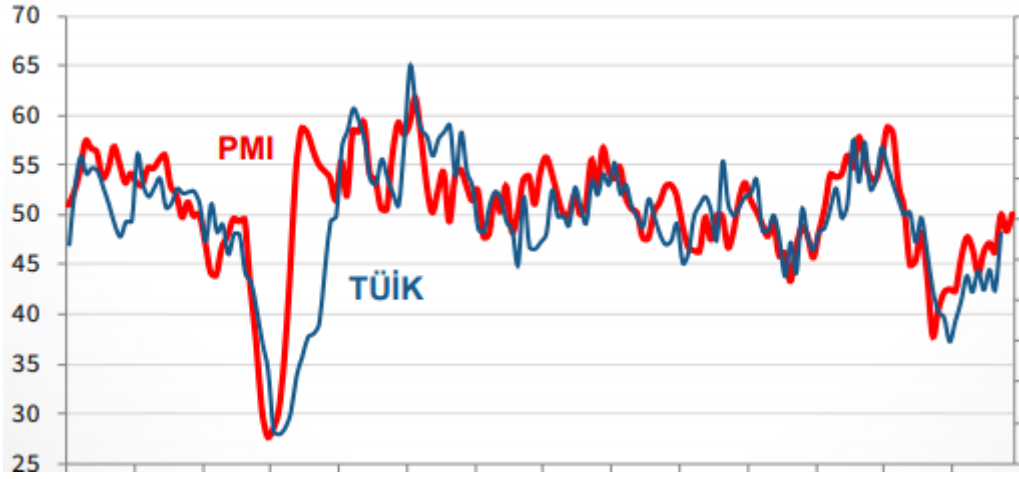
	Arındırılmamış	Takvim etkisinden arındırılmış		Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış	
Sanayi ve ana sanayi grupları	Endeks	Endeks	Yıllık değişim (%)	Endeks	Aylık değişim (%)
Toplam sanayi	123,2	120,0	3,8	114,7	-0,9
Madencilik ve taşocaklığı	133,4	131,1	6,5	121,7	0,4
İmalat sanayi	123,5	120,1	3,7	114,3	-1,1
Elektrik, gaz, buhar	110,3	109,4	1,2	116,1	-0,3
Ara malı	116,8	113,8	4,2	109,2	0,3
Dayanıklı tüketim malı	109,0	106,3	-5,1	103,1	-2,3
Dayanısız tüketim malı	133,1	129,6	4,9	119,6	-0,8
Enerji	120,5	119,5	8,4	122,9	-0,8
Sermaye malı	128,5	124,2	3,0	119,5	-2,6
Düşük teknoloji	125,6	122,4	3,5	114,4	-1,4
Orta düşük teknoloji	115,5	112,7	2,1	108,0	0,8
Orta ileri teknoloji	120,8	117,0	7,0	114,3	0,8
İleri teknoloji	176,1	168,9	8,8	159,2	-15,8

Tablo 9. Sanayi Üretim Endeksi ve Değişim Oranları

3.2 İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye PMI İmalat Sanayi Raporu

Kasım 2019 Raporu Önemli Hususlar

- ❖ Üretim Kasım'da artış kaydetti
 - ❖ Yeni siparişlerdeki yavaşlama hız kesti
 - ❖ Girdi maliyetleri enflasyonu son 58 ayın en düşük düzeyinde gerçekleşti
- Ekim ayında 49,0 olarak ölçülen PMI endeksi Kasım'da 49,5'e yükseldi. Böylece eşik değer 50,0'a yaklaşan endeks, sektörün faaliyet koşullarında sınırlı bir yavaşlamaya işaret etti. İmalat sanayi üretimi Kasım'da çok hafif bir artış gösterdi ve böylece üretimde Nisan 2018'den beri ilk kez artış gerçekleşti. Üretimde artış bildiren firmalar, bu durumun genellikle piyasa koşullarındaki iyileşmeden kaynaklandığını belirtti.
 - Diğer taraftan, müşteri talebinde kırılganlıkların sürmesine bağlı olarak yeni siparişler yavaşlamaya devam etti. Ancak bu yavaşlama Ekim ayına göre hız kesti ve çok ılımlı düzeyde gerçekleşti. Benzer bir durum yeni ihracat siparişleri için de söz konusu oldu. Birikmiş işler Kasım'da azalma eğilimini sürdürdü. Bunun yanı sıra, önceki iki ay üst üste yaşanan istihdam artışının ardından firmalar Kasım'da işgücü sayılarını azalttı. Girdi maliyetleri enflasyonu Kasım'da son 58 ayın en düşük seviyesine gerilerken bazı firmalar ham madde maliyetlerinde düşüş olduğunu belirtti. Para birimindeki zayıflığın sonucu olarak bazı anket katılımcıları yukarı yönlü fiyat baskısının devam ettiğini ifade etti. Ancak geçen yılın aynı dönemlerine göre bu sorunun daha az gündeme getirildiği görüldü.

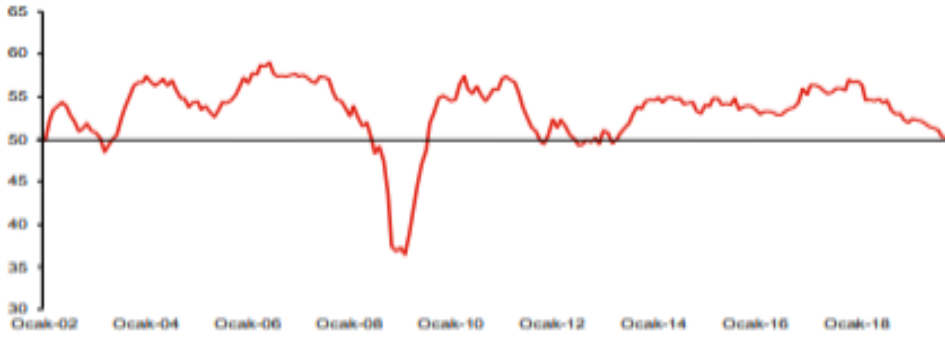
Grafik 11. İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye PMI Endeksi

- Maliyet enflasyonundaki düşüş ve rekabet baskısı, imalatçıların nihai ürün fiyatlarını üst üste üçüncü ay düşürmelerine yol açtı. Fiyatlardaki düşüş Ekim ayındakine yakın bir hızda gerçekleşti. Son olarak, üretim gereksinimlerine paralel olarak satın alma faaliyetleri yatay seyretti ve böylece 19 aylık düşüş trendi sona erdi.

3.3 İstanbul Sanayi Odası (İSO) İhracat İklimi Endeksi

Kasım 2019 Raporu Önemli Hususlar

- İhracat ikliminde sınırlı iyileşme devam etti
- Almanya, Birleşik Krallık ve İtalya'da üretim azaldı
- ABD ve Çin'de büyüme hızlandı
- Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, İstanbul Sanayi Odası tarafından ulusal PMI anketlerindeki PMI üretim endekslerinin bir araya getirilerek ağırlıklandırılmasıyla hesaplanmaktadır. Ağırlıklar, ihracat pazarlarının Türk imalat sektörü ihracatından aldıkları paylara ilişkin istatistikler kullanılarak oluşturulmaktadır.
- Ekim'de 50,3 olarak ölçülen İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi Kasım'da 50,1'e gerileyerek Türk imalat sektöründeki ihracatçıların talep koşullarında sınırlı bir iyileşmeye işaret etti.
- İhracatçıların iklimi, Türk imalatçılarının en büyük üç pazarı olan Almanya, Birleşik Krallık ve İtalya'daki zayıflık işaretlerinden olumsuz etkilendi. Bu üç pazar, Türk imalat sektörü ihracatının yaklaşık yüzde 23'ünü oluşturuyor.
- Almanya'daki ekonomik aktivite Kasım'da üst üste üçüncü ay azaldı, ancak Kasım'daki gerileme söz konusu dönemin en düşük hızında gerçekleşti. Birleşik Krallık'ta ise üretim art arda dördüncü ay düşüş kaydetti. Bu durum, Brexit nedeniyle ülkenin Avrupa Birliği ile olan ticaret ilişkisinin geleceğine ilişkin belirsizliğin talep koşullarını sınırlamaya devam etmesinden kaynaklandı. Bu arada, İtalya'daki ekonomik aktivite Mayıs ayından beri ilk kez küçülme sergiledi.

Grafik 12. İstanbul Sanayi Odası (İSO) İmalat PMI İhracat İklimi Endeksi

AÇIKLAMA

İmalat PMI İhracat İklimi Endeksi değerinin bir önceki aya göre 50'nin üzerinde olması, Türk imalatçıların ihracat ikliminin pozitif seyir izlediğini göstermektedir.

3.4 MÜSAİD SAMEKS (Satınalma Müdürleri Endeksi)

- 2019 yılı Kasım ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SAMEKS Bileşik Endeksi, bir önceki aya göre 0,6 puan artarak 50,7 değerine yükselmiştir. Ekim ayı endeks değeri de 0,4 puan yukarı revize edilerek 50,1'e yükselmiştir. Kasım ayında endekste gözlenen artışta hizmet endeksinin önceki aya göre 3,4 puan artarak 52,7 seviyesine yükselmesi etkili olurken, sanayi endeksi ise 3,0 puan azalarak 46,0 seviyesine gerilemiştir. Hizmet sektöründe gözlenen artışta girdi alımlarının olumlu seyri belirleyici olurken, sanayi sektörüne ilişkin üretim alt endeksinde önceki aya göre yaşanan sert düşüş dikkat çekmektedir. Böylece SAMEKS Bileşik Endeksi'nin Ekim döneminde gerçekleşen artışın ardından Kasım ayında da 50 referans değerinin üzerindeki seyrini sürdürmesi, ekonomideki toparlanma sürecinin hız kazandığına işaret etmektedir.

Sanayi Sektörü SAMEKS Endeksi

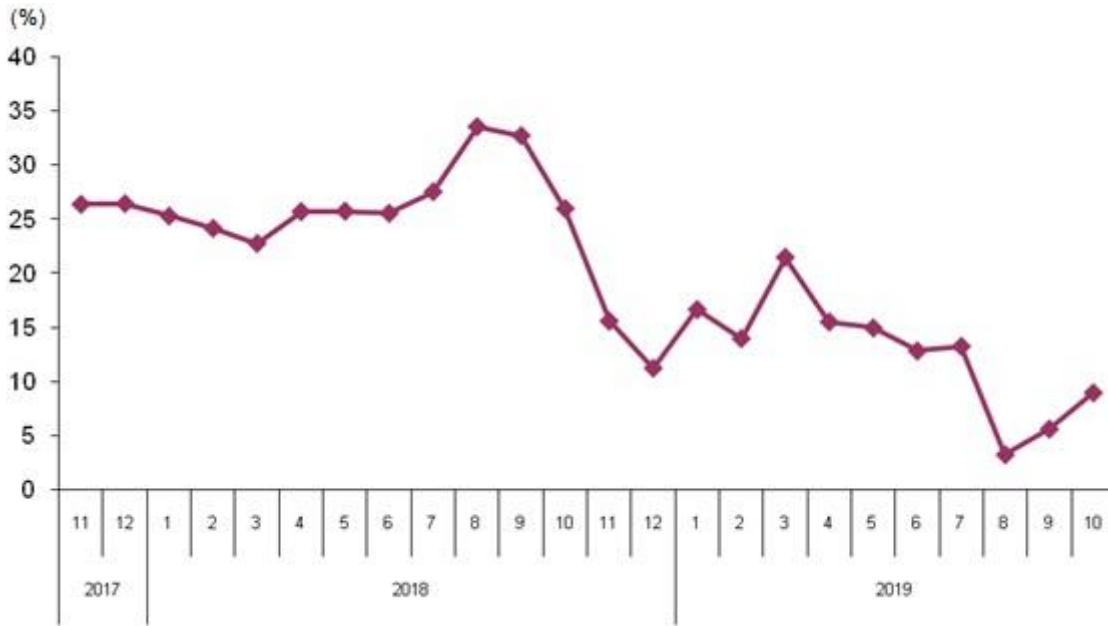
- Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SAMEKS Sanayi Sektörü Endeksi, 2019 yılı Kasım ayında, bir önceki aya göre 3,0 puan azalarak 46,0 seviyesine gerilemiştir. Yeni siparişlerin önceki aya göre 5,3 puan birden azalması, bu dönemde sanayi sektörüne yönelik ivme kaybında belirleyici rol oynamıştır. Yeni siparişlerde gözlenen sert düşüşe bağlı olarak girdi alımları önceki aya göre 8,2 puan azalarak 44,8 seviyesine gerilemiştir. Bu gelişmelere bağlı olarak üretim alt endeksi önceki aya göre 5,4 puan azalarak 42,5 seviyesine gerilmiş ve 50 referans değerinin altındaki seyrini sürdürmüştür. Sektöre ilişkin nihai mal stokunun azalışını sürdürdüğü Kasım ayında, tedarikçilerin teslimat süresi alt endeksinin ise önceki aya göre 6,7 puan artarak 54,3 seviyesine yükseldiği gözlenmiştir. İstihdam alt endeksinin önceki aya göre 1,4 puan artarak 50,3 seviyesine yükselmesi, yaşanan durgunluğa karşın firmaların işgücü talebini sürdürerek sektöre olan güvenlerinin devam ettiğine işaret etmektedir. Bu gelişmeler neticesinde 46,0 seviyesine gerileyen SAMEKS Sanayi Sektörü Endeksi, 50 referans değerinin altındaki seyrini sürdürmüş ve sektöre ilişkin durgunluğun bu dönemde de devam ettiğine işaret etmiştir.

Hizmet Sektörü SAMEKS Endeksi

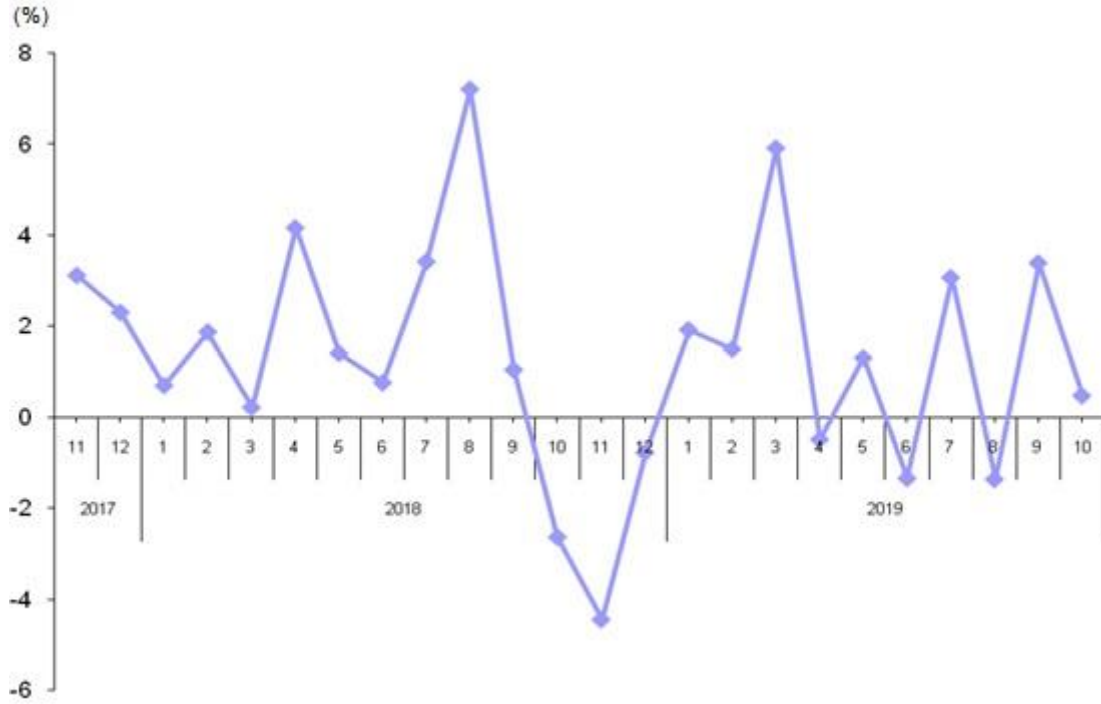
- Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SAMEKS Hizmet Sektörü Endeksi, 2019 yılı Kasım ayında, bir önceki aya göre 3,4 puan artarak 52,7 seviyesine yükselmiştir. Bu dönemde önceki aya göre 0,1 puan azalmasına karşın 55,0 seviyesinde seyreden girdi alımları, sektördeki toparlanmada belirleyici rol oynamıştır. Girdi alımlarındaki güçlü seyrin sürmesiyle, iş hacmi alt endeksi önceki aya göre 5,0 puan birden artarak 53,5 seviyesine yükselmiştir. Böylece en son Mayıs 2018 döneminde 50 puanın üzerinde yer alan iş hacmi alt endeksi, 1,5 yıl aradan sonra yeniden artış sinyali vermiştir. 49,7 seviyesinde gerçekleşen nihai mal stoku alt endeksi, sektöre yönelik stoklarda azalışın sürdüğüne işaret ederken; tedarikçilerin teslimat süresinde geçtiğimiz ay başlayan olumlu görünüm bu dönemde de sürmüştür. Önceki aya göre 3,9 puan artarak 50,8 seviyesine yükselen istihdam alt endeksi, Ağustos 2018 döneminden beri ilk kez sektöre ilişkin istihdamda artış sinyali vermiştir. Böylece SAMEKS Hizmet Sektörü Endeksi, 14 ay aradan sonra 50 referans değerinin üzerinde yer almış ve sektördeki canlılığa işaret etmiştir.

3.5 Ciro Endeksleri

- Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında takvim etkilerinden arındırılmış ciro endeksi, 2019 yılı Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %9 arttı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış toplam ciro endeksi ise bir önceki aya göre %0,5 arttı.

Grafik 13. Takvim etkilerinden arındırılmış toplam ciro yıllık değişim oranı

Grafik 14. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış toplam ciro aylık değişim oranı

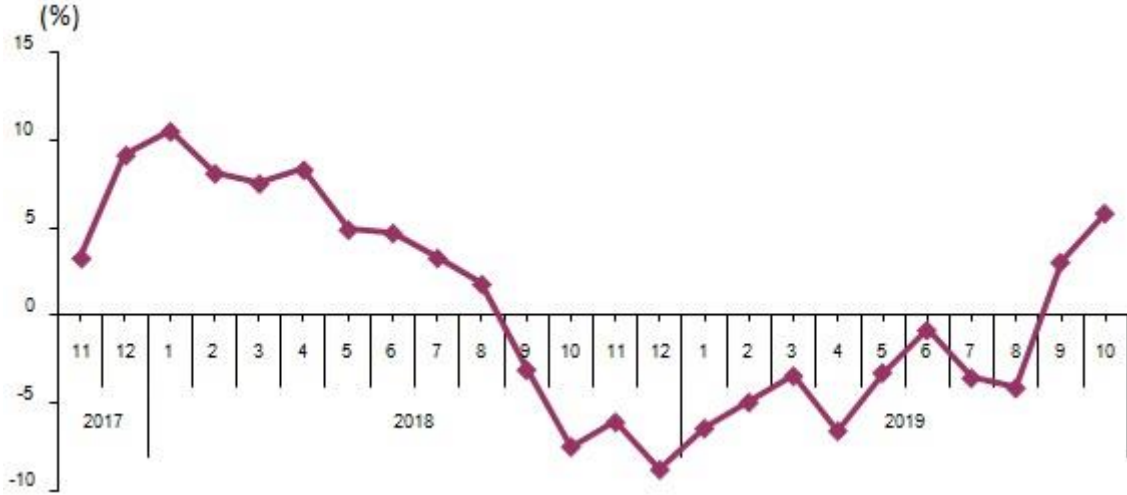
- Takvim etkilerinden arındırılmış sanayi ciro endeksi, 2019 yılı Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %2,9 arttı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi ciro endeksi ise bir önceki aya göre %0,5 arttı.
- Takvim etkilerinden arındırılmış inşaat ciro endeksi, 2019 yılı Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %19 azaldı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış inşaat ciro endeksi ise bir önceki aya göre %0,2 azaldı.
- Takvim etkilerinden arındırılmış ticaret ciro endeksi, 2019 yılı Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %17,7 arttı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış ticaret ciro endeksi ise bir önceki aya göre %0,2 azaldı.
- Takvim etkilerinden arındırılmış hizmet ciro endeksi, 2019 yılı Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %12,2 arttı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış hizmet ciro endeksi ise bir önceki aya göre %2,9 arttı.

	Arındırılmamış	Takvim etkisinden arındırılmış		Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış	
Sektörler	Endeks	Endeks	Yıllık değişim (%)	Endeks	Aylık değişim (%)
Toplam ciro	214,7	210,2	9,0	203,1	0,5
Sanayi	226,9	220,8	2,9	211,6	0,5
İnşaat	174,3	171,7	-19,0	172,2	-0,2
Ticaret	212,5	208,0	17,7	200,2	-0,2
Hizmet	218,9	216,4	12,2	211,7	2,9

Tablo 10. Ciro endeksleri ve değişim oranları

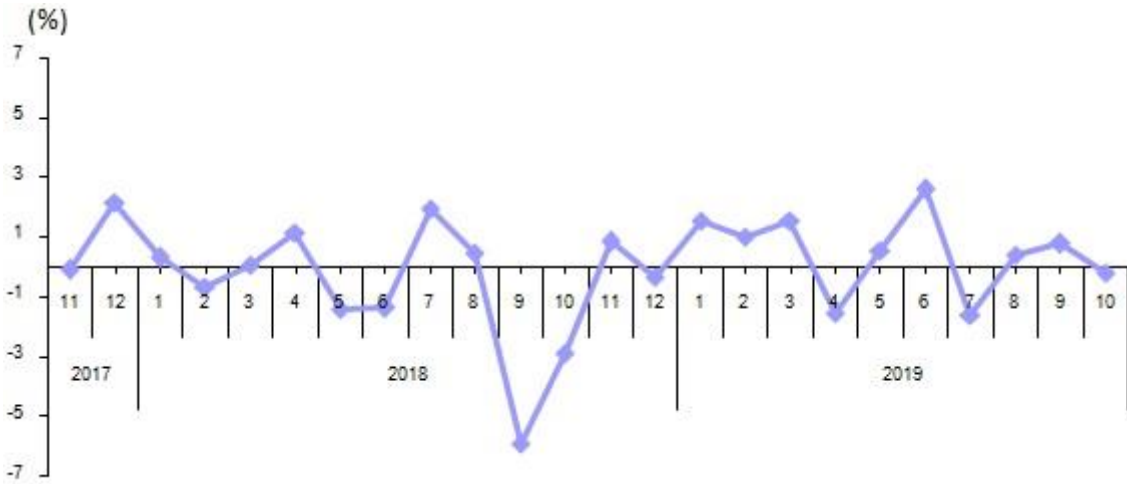
3.6. Perakende Satış Endeksleri

- Takvim etkilerinden arındırılmış sabit fiyatlarla perakende satış hacmi 2019 yılı Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %5,9 arttı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları %0,2, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %9,2, otomotiv yakıtı satışları %5,8 arttı.

Grafik 15. Takvim etkilerinden arındırılmış perakende satış hacmi yıllık değişim oranı

- Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sabit fiyatlarla perakende satış hacmi 2019 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre %0,2 azaldı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları %0,2, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %0,2, otomotiv yakıtı satışları %0,2 azaldı.

Grafik 16. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış perakende satış hacmi aylık değişim oranı

- Takvim etkilerinden arındırılmış cari fiyatlarla perakende ciro 2019 yılı Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %13,8 arttı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları %16,1, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %16, otomotiv yakıtı satışları %5,4 arttı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış cari fiyatlarla perakende ciro 2019 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre %1 arttı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları %1,2, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %0,5, otomotiv yakıtı satışları %1,9 arttı.

4. DIŞ TİCARET ENDEKSLERİ

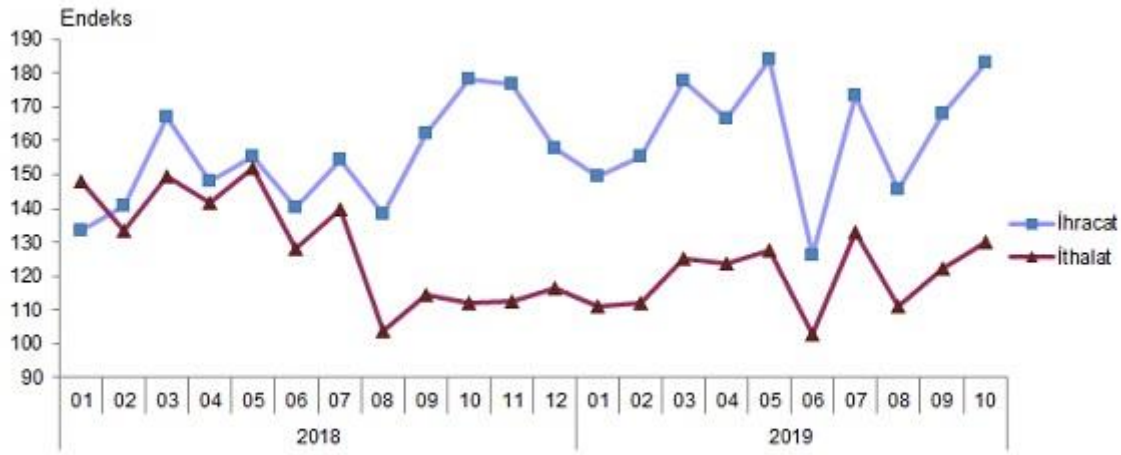
- İhracat birim değer endeksi Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %2,9 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %4,6 artarken, ham maddelerde (yakıt hariç) %1,9, yakıtlarda %18,7 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %3,4 azaldı.
- İthalat birim değer endeksi Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %6,8 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %5,2, ham maddelerde (yakıt hariç) %12, yakıtlarda %18,5 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %4,3 azaldı.

Sektörler (SITC Rev. 3)	İhracat			İthalat		
	Endeks		Değişim (%)	Endeks		Değişim (%)
	Ekim 2018	Ekim 2019	2019 Ekim / 2018 Ekim	Ekim 2018	Ekim 2019	2019 Ekim /2018 Ekim
Birim değer endeksleri						
Genel	92,8	90,2	-2,9	93,4	87,0	-6,8
Gıda, içecek ve tütün	87,8	91,8	4,6	87,5	82,9	-5,2
Ham maddeler (yakıt hariç)	92,9	91,1	-1,9	91,1	80,2	-12,0
Yakıtlar	97,3	79,1	-18,7	89,5	73,0	-18,5
İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)	93,2	90,1	-3,4	96,5	92,3	-4,3
SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar	105,7	125,0	18,3	81,7	105,0	28,5
Miktar endeksleri						
Genel	178,0	183,0	2,8	112,0	129,9	15,9
Gıda, içecek ve tütün	191,8	203,1	5,9	195,3	234,8	20,2
Ham maddeler (yakıt hariç)	164,1	166,4	1,4	103,6	102,0	-1,5
Yakıtlar	130,1	260,9	100,5	131,5	137,0	4,2
İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)	179,5	181,6	1,2	101,4	115,4	13,8
SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar	155,4	47,4	-69,5	202,4	571,5	182,3

Tablo 11. Dış ticaret endeksleri

- İhracat miktar endeksi Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %2,8 arttı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %5,9, ham maddelerde (yakıt hariç) %1,4, yakıtlarda %100,5 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %1,2 arttı.

- İthalat miktar endeksi Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %15,9 arttı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %20,2, yakıtlarda %4,2 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %13,8 artarken, ham maddelerde (yakıt hariç) %1,5 azaldı.

Grafik 17. Dış ticaret miktar endeksleri

- Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre; 2019 Eylül ayında 167,7 olan ihracat miktar endeksi %1,3 azalarak, 2019 Ekim ayında 165,6 oldu. Takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre ise; 2018 Ekim ayında 171,5 olan ihracat miktar endeksi %2,8 artarak, 2019 Ekim ayında 176,4 oldu.
- Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre; 2019 Eylül ayında 121,8 olan ithalat miktar endeksi %4,4 artarak, 2019 Ekim ayında 127,2 oldu. Takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre ise; 2018 Ekim ayında 108,1 olan ithalat miktar endeksi %17,8 artarak, 2019 Ekim ayında 127,4 oldu.
- İhracat birim değer endeksinin ithalat birim değer endeksine bölünmesiyle hesaplanan ve 2018 yılı Ekim ayında 99,4 olarak elde edilmiş olan dış ticaret haddi, 4,2 puan artarak, 2019 yılı Ekim ayında 103,6 oldu.

4.1 Dış Ticaret İstatistikleri

- Türkiye İstatistik Kurumu ile Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle oluşturulan geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2019 yılı Ekim ayında, 2018 yılının aynı ayına göre %0,1 azalarak 15 milyar 664 milyon dolar, ithalat %8 artarak 17 milyar 472 milyon dolar olarak gerçekleşti.
- Ekim ayında dış ticaret açığı %263,6 artarak 1 milyar 808 milyon dolara yükseldi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2018 Ekim ayında %96,9 iken, 2019 Ekim ayında %89,6'ya geriledi.
- Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre; 2019 Ekim ayında bir önceki aya göre ihracat %0,5 azaldı, ithalat %3,6 arttı. Takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre ise; 2019 yılı Ekim ayında önceki yılın aynı ayına göre ihracat değişmedi, ithalat %9,5 arttı.

		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Dış ticaret dengesi		İhracatın ithalatı karşılama oranı
		Değişim		Değişim		Değişim		
Aylar	Yıl	Değer	(%)	Değer	(%)	Değer	(%)	(%)
Ocak – Ekim	2018	138.619		190.329		-51.710		72,8
	2019	141.409	2,0	165.950	-12,8	-24.541	-52,5	85,2
Ekim	2018	15.677		16.174		-479		96,9
	2019	15.664	-0,1	17.472	8,0	-1.808	263,6	89,6

Tablo 12. Aylara göre dış ticaret

- Almanya'ya yapılan ihracat 2019 Ekim ayında 1 milyar 385 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla 950 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 941 milyon dolar ile İtalya ve 874 milyon dolar ile Irak takip etti. Rusya'dan yapılan ithalat, 2019 yılı Ekim ayında 1 milyar 787 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla 1 milyar 726 milyon dolar ile Çin, 1 milyar 516 milyon dolar ile Almanya ve 976 milyon dolar ile ABD izledi.
- Teknoloji yoğunluğuna göre dış ticaret verileri, ISIC Rev.3 sınıflaması içinde yer alan imalat sanayi ürünlerini kapsamaktadır. Ekim ayında ISIC Rev.3'e göre imalat sanayi ürünlerinin toplam ihracattaki payı %93,2'dir. Yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ürünleri ihracatı içindeki payı %3,9'dur. İmalat sanayi ürünlerinin toplam ithalattaki payı %78,5'tir. Ekim ayında yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ürünleri ithalatı içindeki payı %16,2'dir.

	Ekim				Ocak-Ekim			
	2018		2019		2018		2019	
Teknoloji Yoğunluğu	Değer	(%)	Değer	(%)	Değer	(%)	Değer	(%)
İhracat (FOB)								
Toplam imalat sanayi	14.696	100,0	14.592	100,0	130.470	100,0	133.583	100
Yüksek teknoloji ürünler	518	3,5	572	3,9	4.363	3,3	4.627	3,5
Orta yüksek teknoloji ürünler	5.303	36,1	5.338	36,6	47.438	36,4	48.012	35,9
Orta düşük teknoloji ürünler	4.160	28,3	3.847	26,4	36.052	27,6	37.165	27,8
Düşük teknoloji ürünler	4.715	32,1	4.835	33,1	42.617	32,7	43.780	32,8
İthalat (CIF)								
Toplam imalat sanayi	12.215	100,0	13.702	100,0	151.040	100,0	125.912	100
Yüksek teknoloji ürünler	1.622	13,3	2.216	16,2	19.713	13,1	19.167	15,2
Orta yüksek teknoloji ürünler	5.226	42,8	5.460	39,8	63.041	41,7	51.201	40,7
Orta düşük teknoloji ürünler	3.877	31,7	4.485	32,7	51.007	33,8	40.193	31,9
Düşük teknoloji ürünler	1.490	12,2	1.559	11,4	17.279	11,4	15.351	12,2

Tablo 13. Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürünleri Dış Ticareti (milyon dolar)

	İLLER	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	KÜMÜLATİF
1	İSTANBUL	5.257.810,94	5.494.876,98	6.442.723,78	5.800.774,18	6.778.491,88	4.420.890,63	6.389.489,00	5.600.402,94	6.005.698,79	6.181.628,43	6.058.326,70	64.431.114,24
2	KOCAELİ	1.324.680,58	1.325.481,32	1.383.023,05	1.399.883,92	1.230.422,65	1.037.404,76	1.310.144,56	973.212,08	1.286.197,10	1.339.283,46	1.279.665,76	13.889.399,23
3	BURSA	1.108.757,67	1.165.115,10	1.453.578,63	1.248.013,28	1.447.176,03	1.065.545,56	1.314.975,05	952.395,78	1.205.917,89	1.429.775,73	1.373.128,07	13.764.378,79
4	İZMİR	780.176,59	799.442,97	827.801,75	804.303,24	948.187,88	609.860,97	836.973,38	773.589,35	843.179,88	881.904,56	850.086,90	8.955.507,45
5	ANKARA	617.784,12	607.455,84	706.598,16	665.799,74	773.992,74	543.708,81	740.015,81	565.425,40	643.735,13	791.778,86	840.755,21	7.497.049,82
6	GAZİANTEP	585.810,16	592.966,38	641.399,88	679.434,04	683.374,79	426.003,52	665.062,91	553.709,02	659.655,05	704.533,99	657.223,62	6.849.173,37
7	SAKARYA	404.804,27	443.004,45	500.299,40	474.921,37	485.113,54	332.005,48	511.463,19	189.240,72	391.896,80	493.175,89	469.554,71	4.695.479,81
8	MANİSA	299.955,81	358.968,25	376.708,02	374.947,58	413.113,04	269.003,94	357.236,23	312.149,92	402.648,74	460.283,74	415.902,52	4.040.917,78
9	DENİZLİ	251.761,01	239.503,49	285.745,41	275.325,79	321.777,05	206.454,29	279.391,74	251.206,57	278.149,04	274.810,35	270.067,67	2.934.192,42
10	HATAY	236.943,05	258.133,89	223.312,50	253.299,40	226.196,81	194.015,84	247.725,68	185.106,14	213.131,24	292.826,12	251.550,39	2.582.241,07
11	KAYSERİ	154.084,76	163.176,30	174.919,80	179.703,94	193.399,78	125.141,56	185.033,57	148.458,64	176.510,44	180.314,84	186.591,04	1.867.334,67
12	KONYA	172.458,46	161.926,88	183.276,64	182.406,50	190.139,47	111.797,86	173.061,73	150.942,91	165.068,37	182.310,29	165.073,23	1.838.462,34
13	ADANA	160.776,56	147.442,76	163.425,23	158.032,77	180.032,34	116.973,15	167.930,66	137.178,28	153.087,57	191.147,79	178.613,31	1.754.640,41
14	MERSİN	149.571,74	134.501,69	140.536,29	135.417,58	150.157,00	110.391,94	125.482,77	105.921,12	131.750,13	185.609,35	210.461,22	1.579.800,84
15	ANTALYA	106.640,44	131.020,25	120.925,75	107.605,08	123.030,33	100.403,16	118.549,06	91.456,08	104.104,66	135.490,04	109.266,60	1.248.491,47
16	TRABZON	89.271,58	96.467,55	99.407,32	82.023,98	87.917,36	51.548,45	82.973,73	42.293,28	118.956,00	145.609,67	143.348,78	1.039.817,71
17	ESKİŞEHİR	88.262,50	81.989,36	92.832,48	93.319,02	100.437,20	71.028,63	96.978,00	86.384,56	101.638,44	105.642,89	107.660,65	1.026.173,74
18	TEKİRDAĞ	80.065,65	80.472,60	86.887,81	86.479,36	96.729,83	63.255,65	96.723,23	85.802,73	93.277,48	93.764,85	87.831,65	951.290,84
19	K.MARAŞ	79.540,99	76.430,68	82.722,31	90.679,18	88.955,59	67.487,46	79.125,87	63.764,57	76.633,35	81.332,57	75.240,29	861.912,87
20	MARDİN	55.426,36	67.088,65	65.601,49	59.728,36	59.369,74	42.193,77	69.427,28	62.679,31	85.500,26	81.589,63	77.254,92	725.859,76
21	SAMSUN	58.803,54	59.229,06	58.574,56	56.188,54	69.154,26	46.643,01	60.756,36	43.305,99	70.796,86	59.484,74	73.601,85	656.538,78
22	AYDIN	42.149,51	42.542,30	47.938,99	51.253,21	67.904,92	35.017,35	51.129,34	46.023,68	63.751,45	78.422,01	71.414,53	597.547,29
23	BALIKESİR	48.755,78	42.253,69	63.013,78	51.379,60	54.232,09	37.193,91	47.678,32	33.415,37	45.622,22	53.008,56	58.776,42	535.329,74
58	ÇANAKKALE	6.146,00	3.351,46	4.486,26	4.680,56	4.949,15	2.843,91	4.194,98	3.576,56	4.761,75	5.072,71	4.913,52	48.976,86
TOPLAM		12.798.693,46	13.195.666,02	14.956.306,60	14.032.343,81	15.467.555,98	10.570.667,89	14.700.655,05	12.065.925,07	14.024.92,83	15.206.520,01	14.864.690,47	151.883.927,17

Tablo 14. İhracatçı Firmaların Kanuni Merkezleri Bazında İhracat Performansları (1000 \$)

	1 - 30 KASIM			1 OCAK - 30 KASIM		
SEKTÖR	2018	2019	DEĞ.	2018	2019	DEĞ.
Çelik	2.373,12	2.651,98	11,75%	21.449,03	21.359,35	-0,42%
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	530,61	715,68	34,88%	3.075,28	4.875,19	58,53%
Demir ve Demir Dışı Metaller	2.799,74	2.371,25	-15,30%	26.995,89	25.690,01	-4,84%
Deri ve Deri Mamulleri	268,69	51,42	-80,86%	2.869,56	3.363,25	17,20%
Diğer Sanayi Ürünleri	10,33	21,94	112,28%	69,43	186,00	167,88%
Elektrik Elektronik	7.847,88	13.336,23	69,93%	63.560,30	80.600,44	26,81%
Fındık ve Mamulleri	0,00	0,00		4,55	0,00	-100,00%
Gemi ve Yat	0,00	0,00		405,32	35,04	-91,36%
Halı	43,32	72,99	68,52%	95,50	212,85	122,87%
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	5.763,85	4.448,89	-22,81%	56.425,97	44.946,87	-20,34%
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	1.054,83	1.099,66	4,25%	6.997,56	9.899,17	41,47%
İklimlendirme Sanayii	627,68	605,88	-3,47%	2.725,86	2.935,51	7,69%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	4.219,08	3.929,53	-6,86%	33.070,22	28.528,27	-13,73%
Kuru Meyve ve Mamulleri	0,38	5,80	1407,50%	34,37	24,35	-29,16%
Madencilik Ürünleri	11.537,55	2.054,96	-82,19%	40.307,47	25.574,69	-36,55%
Makine ve Aksamları	1.600,33	2.541,22	58,79%	24.898,90	26.631,63	6,96%
Meyve Sebze Mamulleri	1.051,23	2.287,99	117,65%	14.059,47	16.288,08	15,85%
Mobilya,Kağıt ve Orman Ürünleri	1.668,58	1.742,13	4,41%	14.807,08	15.132,04	2,19%
Mücevher	0,00	0,00		194,66	139,95	-28,10%
Otomotiv Endüstrisi	3.683,95	4.487,80	21,82%	46.306,77	48.462,10	4,65%
Savunma ve Havacılık Sanayii	1.085,20	993,53	-8,45%	6.269,28	7.917,41	26,29%
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	18.202,49	13.117,76	-27,93%	173.278,63	162.642,55	-6,14%
Süs Bitkileri ve Mam.	890,41	1.887,05	111,93%	4.778,44	5.886,97	23,20%
Tekstil ve Hammaddeleri	345,97	126,13	-63,54%	1.516,13	2.540,52	67,57%
Yaş Meyve ve Sebze	12,27	0,00	-100,00%	210,89	32,93	-84,38%
Zeytin ve Zeytinyağı	212,85	226,61	6,46%	11.437,75	1.424,56	-87,55%
BALIKESİR TOPLAM İHRACATI	65.830,36	58.776,42	-10,72%	555.844,32	535.329,74	-3,69%
TÜRKİYE TOPLAM İHRACATI	14.974.965,37	14.864.690,47	-0,74%	149.876.170,63	151.883.927,17	1,34%

Tablo 15. Balıkesir İli İhracatçı Firmalarının Sektör İhracat Performansı (1000 dolar)

		1 - 30 KASIM			1 OCAK - 30 KASIM		
	SEKTÖR	2018	2019	DEĞ.	2018	2019	DEĞ.
1	IRAK	12.735,26	8.778,19	-31,07%	101.606,46	105.551,41	3,88%
2	ALMANYA	4.448,60	4.133,52	-7,08%	45.482,30	38.607,17	-15,12%
3	İTALYA	3.614,83	3.743,39	3,56%	37.997,18	31.335,70	-17,53%
4	İSPANYA	1.183,43	1.300,02	9,85%	20.298,89	22.501,52	10,85%
5	BREZİLYA	1.296,46	1.724,70	33,03%	19.325,53	21.360,76	10,53%
6	ABD	2.511,41	1.858,55	-26,00%	19.894,99	20.969,70	5,40%
7	BAE	1.560,19	977,08	-37,37%	16.386,01	18.695,51	14,09%
8	SUUDİ ARABİSTAN	1938,63105	6754,5588		14425,29837	17430,73793	
9	ÇİN	2.023,14	716,64	-64,58%	14.718,72	14.364,65	-2,41%
10	İSVEÇ	241,44	819,41	239,38%	6.688,48	10.522,59	57,32%
11	FRANSA	1.069,84	1.250,80	16,92%	10.422,52	10.394,62	-0,27%
12	JAPONYA	51,83	36,28	-30,00%	11.446,95	10.046,77	-12,23%
13	UKRAYNA	417,85125	2919,27524		1525,26215	9762,43488	
14	KATAR	1.693,48	1.002,49	-40,80%	12.038,58	9.557,26	-20,61%
15	İSRAİL	855,11	786,66	-8,00%	8.813,95	8.851,25	0,42%
16	İRAN	916,61	3.637,07	296,79%	4.102,29	8.023,88	95,60%
17	BİRLEŞİK KRALLIK	881,10	873,80	-0,83%	7.632,03	7.959,44	4,29%
18	BULGARİSTAN	9.626,70	877,09	-90,89%	15.291,96	7.231,78	-52,71%
19	HOLLANDA	451,28	633,25	40,32%	6.313,19	7.126,67	12,89%
20	CEZAYİR	4.824,54	362,48	-92,49%	11.755,36	6.459,17	-45,05%
21	LİBYA	922,68352	757,65505		3735,69988	5880,86291	
22	HONG KONG	283,22	361,55	27,66%	5.979,29	5.722,82	-4,29%
23	YUNANİSTAN	385,94209	835,43401		8583,71364	5531,15978	
24	POLONYA	464,94731	332,15185		3676,50016	5268,27878	
25	MISIR	826,11236	706,30916		4418,27281	5224,45475	

Tablo 16. Balıkesir İli İhracatçı Firmalarının Ülke İhracat Performansı (1000 dolar)

SEKTÖR	SIRA	ÜLKE	1 OCAK - 30 KASIM 2019		
			2018	2019	DEĞİŞİM
Otomotiv Endüstrisi	1	ALMANYA	4.413.291,96	4.036.432,44	-8,54%
	2	FRANSA	2.960.351,79	3.136.654,50	5,96%
	3	İTALYA	3.082.163,70	2.657.864,68	-13,77%
	4	BİRLEŞİK KRALLIK	2.688.414,65	2.272.577,71	-15,47%
	5	İSPANYA	1.661.488,54	1.557.720,90	-6,25%
		DİĞER	14.286.547,71	14.390.090,62	0,07%
		TOPLAM	29.092.258,36	28.051.340,85	-3,58%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	1	HOLLANDA	478.167,38	998.513,91	108,82%
	2	IRAK	790.722,46	917.364,54	16,02%
	3	İTALYA	545.033,52	904.109,32	65,88%
	4	İSPANYA	760.594,65	903.596,62	18,80%
	5	ALMANYA	867.782,28	808.162,43	-6,87%
		DİĞER	12.402.587,09	14.246.876,75	14%
		TOPLAM	15.844.887,38	18.778.623,56	18,52%
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	1	ALMANYA	2.951.919,46	2.822.615,48	-4,38%
	2	İSPANYA	2.263.984,72	2.198.993,49	-2,87%
	3	BİRLEŞİK KRALLIK	1.867.339,24	1.775.306,01	-4,93%
	4	HOLLANDA	910.191,17	1.019.324,37	11,99%
	5	FRANSA	812.686,70	791.154,14	-2,65%
		DİĞER	7.516.310,38	7.228.134,63	-3,80%
		TOPLAM	16.322.431,66	16.379.258,85	0,35%
ÇELİK	1	İTALYA	1.048.983,62	885.594,03	-15,58%
	2	İSRAİL	777.894,45	833.591,42	7,16%
	3	İSPANYA	749.880,73	654.414,40	-12,73%
	4	ROMANYA	710.209,46	606.664,33	-14,58%
	5	IRAK	381.855,52	466.176,61	22,08%
		DİĞER	10.393.106,94	9.288.000,68	-10%
		TOPLAM	14.061.930,72	12.734.441,46	-9,44%
ELEKTRİK - ELEKTRONİK	1	BİRLEŞİK KRALLIK	1.518.943,23	1.461.488,30	-3,78%
	2	ALMANYA	985.453,48	959.838,76	-2,60%
	3	FRANSA	807.112,32	740.498,29	-8,25%
	4	İSPANYA	402.587,99	456.286,06	13,34%
	5	İTALYA	418.750,05	436.843,10	4,32%
		DİĞER	6.213.699,25	6.214.754,15	0,01%
		TOPLAM	10.346.546,31	10.269.708,68	-0,74%
Demir ve Demir Dışı Metaller	1	ALMANYA	974.813,81	906.000,33	-7,06%
	2	İTALYA	594.079,04	468.818,45	-21,08%
	3	BİRLEŞİK KRALLIK	391.521,90	392.654,34	0,29%
	4	ABD	293.603,66	373.228,44	27,12%
	5	FRANSA	351.470,74	347.962,50	-1,00%
		DİĞER	4.846.101,86	4.963.357,35	2,41%
		TOPLAM	7.451.591,00	7.452.021,41	0,01%
Tekstil ve Hammaddeleri	1	İTALYA	730.326,96	672.966,13	-7,85%
	2	BULGARİSTAN	465.166,03	362.944,96	-21,98%
	3	ALMANYA	388.379,65	354.869,02	-8,63%
	4	BİRLEŞİK KRALLIK	331.120,70	350.126,11	5,74%
	5	ABD	327.611,53	307.026,01	-6,28%
		DİĞER	5.592.812,76	5.275.188,75	-5,60%
		TOPLAM	7.835.417,63	7.323.120,98	-6,54%
Makine ve Aksamları	1	ALMANYA	650.863,42	626.727,75	-3,71%
	2	ABD	382.060,65	432.449,85	13,19%
	3	İTALYA	315.422,11	348.189,31	10,39%
	4	IRAK	171.476,26	273.040,55	59,23%
	5	RUSYA FEDERASYONU	243.787,83	270.970,25	11,15%
		DİĞER	4.885.581,89	5.147.370,86	5,30%
		TOPLAM	6.649.192,16	7.098.748,58	6,76%

Tablo 17. Konsolide Ülkelere Göre Sektörel İhracat Miktarları (1000 dolar)

5. İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

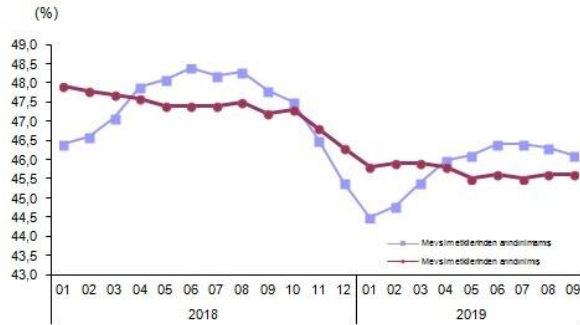
- Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsiz sayısı 2019 yılı Eylül döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 817 bin kişi artarak 4 milyon 566 bin kişi oldu. İşsizlik oranı 2,4 puanlık artış ile %13,8 seviyesinde gerçekleşti. Aynı dönemde; tarım dışı işsizlik oranı 2,9 puanlık artış ile %16,4 olarak tahmin edildi. Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı 4,5 puanlık artış ile %26,1 olurken, 15-64 yaş grubunda bu oran 2,4 puanlık artış ile %14,1 olarak gerçekleşti.
- İstihdam edilenlerin sayısı 2019 yılı Eylül döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre 623 bin kişi azalarak 28 milyon 440 bin kişi, istihdam oranı ise 1,7 puanlık azalış ile %46,1 oldu. Bu dönemde, tarım sektöründe çalışan sayısı 108 bin, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı 516 bin kişi azaldı. İstihdam edilenlerin %19,3'ü tarım, %19,5'i sanayi, %5,5'i inşaat, %55,7'si ise hizmet sektöründe yer aldı. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payı 0,1 puan, hizmet sektörünün payı 1,4 puan artarken sanayi sektörünün payı 0,1 puan, inşaat sektörünün payı 1,4 puan azaldı.
- İşgücü 2019 yılı Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre 193 bin kişi artarak 33 milyon 6 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise 0,5 puanlık azalış ile %53,5 olarak gerçekleşti. Aynı dönemler için yapılan kıyaslamalara göre; erkeklerde işgücüne katılma oranı 0,9 puanlık azalış ile %72,6, kadınlarda ise değişim göstermeyerek %34,9 olarak gerçekleşti.

	Toplam		Erkek		Kadın	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
15 ve daha yukarı yaştakiler	(Bin)					
Nüfus	60.788	61.675	30.059	30.472	30.729	31.203
İşgücü	32.813	33.006	22.087	22.124	10.726	10.882
İstihdam (toplam)	29.063	28.440	19.949	19.446	9.114	8.995
İstihdam (tarım)	5.590	5.482	3.014	3.008	2.576	2.475
İstihdam (tarım dışı)	23.474	22.958	16.936	16.438	6.538	6.520
İşsiz	3.749	4.566	2.138	2.679	1.612	1.887
İşgücüne dahil olmayanlar	27.975	28.668	7.972	8.374	20.003	20.321
	(%)					
İşgücüne katılma oranı	54,0	53,5	73,5	72,6	34,9	34,9
İstihdam oranı	47,8	46,1	66,4	63,8	29,7	28,8
İşsizlik oranı	11,4	13,8	9,7	12,1	15,0	17,3
Tarım dışı işsizlik oranı	13,5	16,4	11,0	13,8	19,6	22,3
15 - 64 yaş grubu						
İstihdam katılma oranı	59,4	59,1	79,5	78,9	39,1	39,3
İşsizlik oranı	52,4	50,8	71,6	69,1	33,1	32,3
İşsizlik oranı	11,7	14,1	9,9	12,4	15,3	17,7
Tarım dışı işsizlik oranı	13,6	16,5	11,0	13,8	19,7	22,5
Genç nüfus (15-24 yaş)						
İşsizlik oranı	21,6	26,1	18,6	22,3	27,2	32,9
Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı	27,4	28,6	18,2	20,5	36,9	37,0

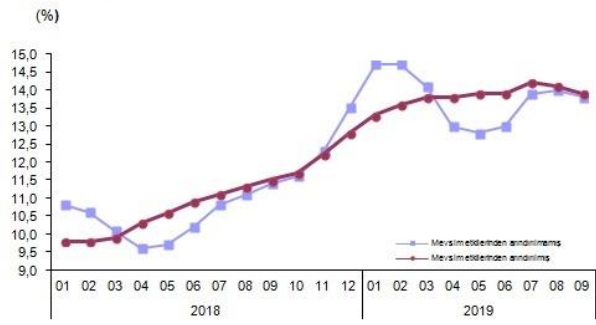
Tablo 18. Mevsim etkisinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

- Eylül 2019 döneminde herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmadan çalışanların oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre 2,2 puan artarak %36,0 olarak gerçekleşti. Tarım dışı sektörde kayıt dışı çalışanların oranı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,6 puan artarak %23,6 oldu.
- Mevsim etkisinden arındırılmış istihdam bir önceki döneme göre 36 bin kişi artarak 28 milyon 111 bin kişi olarak tahmin edildi. İstihdam oranı değişim göstermeyerek %45,6 oldu. Mevsim etkisinden arındırılmış işsiz sayısı bir önceki döneme göre 73 bin kişi azalarak 4 milyon 553 bin kişi olarak gerçekleşti. İşsizlik oranı 0,2 puan azalarak %13,9 oldu.
- Mevsim etkisinden arındırılmış işgücüne katılma oranı 0,1 puan azalarak %53,0 olarak gerçekleşti. Ekonomik faaliyete göre istihdam edilenlerin sayısı, tarım sektöründe 7 bin, inşaat sektöründe 2 bin, hizmet sektöründe 31 bin kişi artarken, sanayi sektöründe 5 bin kişi azaldı.

İstihdam oranı, Eylül 2019

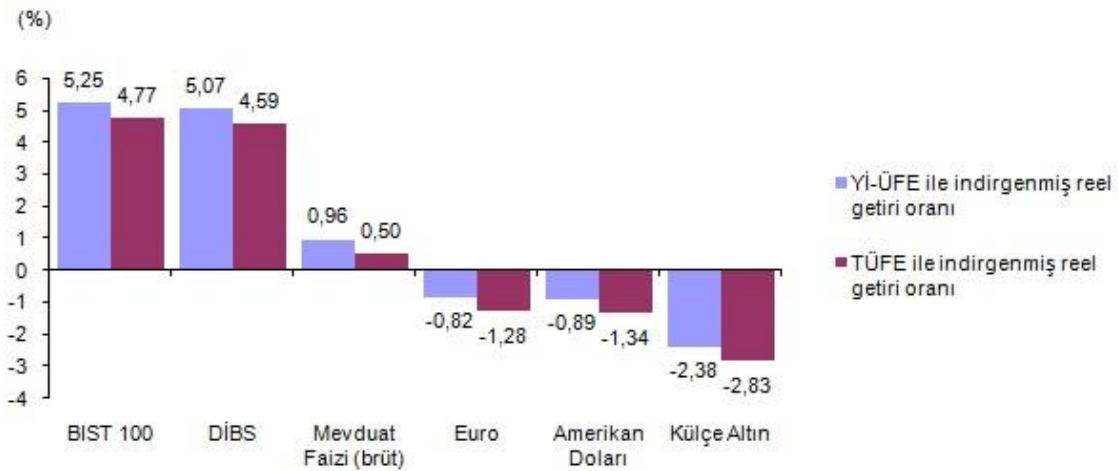

İşsizlik oranı, Eylül 2019

Grafik 18. Mevsim etkisinden arındırılmış temel işgücü göstergeleri, Eylül 2018 – Eylül 2019

6.3 Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getiri Oranları

- En yüksek aylık reel getiri, yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) ile indirgenğinde %5,25, tüketici fiyat endeksi (TÜFE) ile indirgenğinde ise %4,77 oranlarıyla BIST 100 endeksinde gerçekleşti. Yİ-ÜFE ile indirgenğinde; yatırım araçlarından Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) %5,07, mevduat faizi (brüt) %0,96 oranında yatırımcısına kazandırırken; Euro %0,82, Amerikan Doları %0,89, külçe altın %2,38 oranında yatırımcısına kaybettirdi. TÜFE ile indirgenğinde DİBS %4,59, mevduat faizi (brüt) %0,50 oranında yatırımcısına kazandırırken; Euro %1,28, Amerikan Doları %1,34, külçe altın %2,83 oranında yatırımcısına kaybettirdi.
- DİBS üç aylık değerlendirmede; Yİ-ÜFE ile indirgenğinde %11,24, TÜFE ile indirgenğinde ise %7,80 oranında yatırımcısına en yüksek reel getiri sağlayan yatırım aracı olurken; külçe altın Yİ-ÜFE ile indirgenğinde %0,12, TÜFE ile indirgenğinde ise %3,20 oranında yatırımcısına en çok kaybettiren yatırım aracı oldu.

Grafik 19. Finansal yatırım araçlarının aylık reel getiri oranları

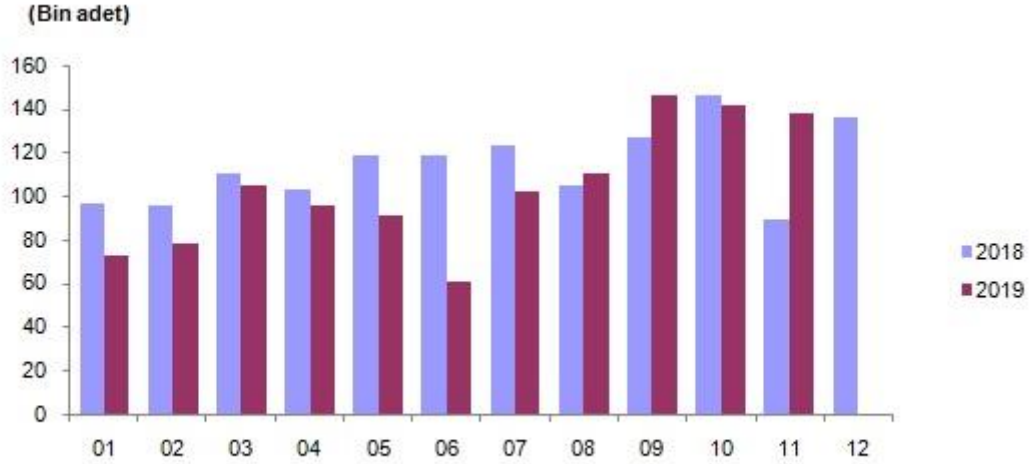
- Altı aylık değerlendirmeye göre DİBS; Yİ-ÜFE ile indirgenğinde %33,74, TÜFE ile indirgenğinde ise %24,88 oranında yatırımcısına en yüksek kazancı sağlayan yatırım aracı oldu. Aynı dönemde Euro, Yİ-ÜFE ile indirgenğinde %5,07, TÜFE ile indirgenğinde ise %11,36 oranında yatırımcısına en çok kaybettiren yatırım aracı oldu.
- Finansal yatırım araçları yıllık olarak değerlendirildiğinde DİBS; Yİ-ÜFE ile indirgenğinde %27,23, TÜFE ile indirgenğinde ise %19,98 oranında yatırımcısına en yüksek reel getiriyi sağlayan yatırım aracı oldu. Diğer taraftan, Euro Yİ-ÜFE ile indirgenğinde %0,18, TÜFE ile indirgenğinde ise %5,87 oranlarıyla yatırımcısına en çok kaybettiren yatırım aracı oldu.

	Dönem														
	Aylık			3 aylık			6 aylık			Yıllık			Yıllık ortalama		
	Nominal getiri	Reel getiri		Nominal getiri	Reel getiri		Nominal getiri	Reel getiri		Nominal getiri	Reel getiri		Nominal getiri	Reel getiri	
Yatırım araçları		Yİ-ÜFE	TÜFE		Yİ-ÜFE	TÜFE		Yİ-ÜFE	TÜFE		Yİ-ÜFE	TÜFE		Yİ-ÜFE	TÜFE
Mevduat faizi	0,88	0,96	0,50	4,24	4,01	0,80	10,74	12,15	4,73	23,25	18,21	11,48	18,67	-0,84	2,42
BIST 100 endeksi	5,17	5,25	4,77	7,21	6,97	3,67	18,33	19,84	11,91	11,56	7,00	0,90	-5,48	-21,02	-18,43
Amerikan doları	-0,97	-0,89	-1,34	1,63	1,41	-1,72	-5,17	-3,96	-10,32	7,00	2,63	-3,22	19,50	-0,15	3,13
Euro	-0,90	-0,82	-1,28	1,04	0,82	-2,29	-6,27	-5,07	-11,36	4,07	-0,18	-5,87	13,55	-5,12	-2,00
Külçe altın	-2,46	-2,38	-2,83	0,10	-0,12	-3,20	8,78	10,17	2,87	28,98	23,71	16,66	30,37	8,93	12,51
Devlet iç borçlanma senetleri	4,99	5,07	4,59	11,48	11,24	7,80	32,05	33,74	24,88	32,65	27,23	19,98	16,54	-2,62	0,58

Tablo 19. Finansal yatırım araçlarının nominal ve reel getirileri

7. KONUT SATIŞ İSTATİSTİKLERİ

- Türkiye genelinde konut satışları 2019 Kasım ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %54,4 oranında artarak 138 372 oldu. Konut satışlarında, İstanbul 24 924 konut satışı ve %18 ile en yüksek paya sahip oldu. Satış sayılarına göre İstanbul'u, 14 506 konut satışı ve %10,5 pay ile Ankara, 8 428 konut satışı ve %6,1 pay ile İzmir izledi. Konut satış sayısının düşük olduğu iller sırasıyla 21 konut ile Ardahan, 44 konut ile Hakkari ve 72 konut ile Bayburt oldu.

Grafik 20. Konut Satış Sayıları

- Türkiye genelinde ipotekli konut satışları bir önceki yılın aynı ayına göre %724,8 oranında artış göstererek 43 911 oldu. Toplam konut satışları içinde ipotekli satışların payı %31,7 olarak gerçekleşti. İpotekli satışlarda İstanbul 8 183 konut satışı ve %18,6 pay ile ilk sırayı aldı. Toplam konut satışları içerisinde ipotekli satış payının en yüksek olduğu il %47,6 ile Ardahan oldu.
- Diğer konut satışları Türkiye genelinde bir önceki yılın aynı ayına göre %12,1 oranında artarak 94 461 oldu. Diğer konut satışlarında İstanbul 16 741 konut satışı ve %17,7 pay ile ilk sıraya yerleşti. İstanbul'daki toplam konut satışları içinde diğer satışların payı %67,2 oldu. Ankara 9 221 diğer konut satışı ile ikinci sırada yer aldı. Ankara'yı 5 283 konut satışı ile İzmir izledi. Diğer konut satışının en az olduğu il 11 konut ile Ardahan oldu.
- Türkiye genelinde ilk defa satılan konut sayısı bir önceki yılın aynı ayına göre %19,8 artarak 48 909 oldu. Toplam konut satışları içinde ilk satışın payı %35,3 oldu. İlk satışlarda İstanbul 8 494 konut satışı ve %17,4 ile en yüksek paya sahip olurken, İstanbul'u 4 423 konut satışı ile Ankara ve 2 538 konut satışı ile İzmir izledi.

Balıkesir	Kasım 2019			Ocak - Kasım 2019		
	Toplam	İlk Satış	İkinci El Satış	Toplam	İlk Satış	İkinci El Satış
	2 826	701	2 125	25 101	7 047	18 054

Tablo 20. Balıkesir ilinin İlk Satış ve İkinci El Satış Ayrıntısında İllere ve Yıllara Göre Konut Satış Sayıları

Balıkesir	Kasım 2019			Ocak - Kasım 2019		
	Toplam	İlk Satış	İkinci El Satış	Toplam	İlk Satış	İkinci El Satış
	786	211	575	5 532	1 584	3 948

Tablo 21. Balıkesir ilinin İpotekli ve Diğer Ayrıntısında Yıllara Göre Konut Satış Sayıları

- Türkiye genelinde ikinci el konut satışları bir önceki yılın aynı ayına göre %83,3 artış göstererek 89 463 oldu. İkinci el konut satışlarında da İstanbul 16 430 konut satışı ve %18,4 pay ile ilk sıraya yerleşti. İstanbul'daki toplam konut satışları içinde ikinci el satışların payı %65,9 oldu. Ankara 10 083 konut satışı ile ikinci sırada yer aldı. Ankara'yı 5 890 konut satışı ile İzmir izledi.

9. BANDIRMA TİCARET ODASI KURULAN VE KAPANAN ŞİRKET İSTATİSTİKLERİ

- Bandırma Ticaret Odası verilerine göre; 2019 yılı Ekim ayı içerisinde toplam 21 şirket kurulmuş olup, bu şirketlerin 9 adedi limited şirket, 3 adedi anonim, 8 adedi gerçek kişi ticaret işletmesi ve 1 adedi kooperatif bazında kurulmuştur.
- Kapanan şirket sayısı incelendiğinde, toplam olarak kapanan şirket sayısı 10 adet olup, en çok kapatılan şirket türü 5 adet ile kişi işletmeleridir. Yılın ilk sekiz aylık istatistiklerine göz atıldığında; 2019 yılı içerisinde 184 adet firma kurulmuş, 205 adet firma kapatılmıştır.

	Şirket Türü	Kasım 2019	Ekim 2019	Ocak - Kasım		
				2018	2019	Değişim (%)
Kurulan	Gerçek Kişi Ticaret İşletmesi	8	2	45	44	-2
	Limited Şirket	9	14	102	109	7
	Anonim Şirket	3	2	34	25	-17
	Kooperatif	1	0	2	6	200
	Diğer İktisadi İşletmeler	0	0	2	0	0
Kapanan	Gerçek Kişi Ticaret İşletmesi	5	8	42	62	48
	Limited Şirket	2	1	23	25	9
	Anonim Şirket	3	4	10	16	60
	Kooperatif	0	0	2	2	0
	Diğer İktisadi İşletmeler	0	0	3	0	0

Tablo 26. Bandırma Ticaret Odasında Kurulan ve Kapanan İşletme Sayısı

- 2019 yılı Kasım ayı içerisinde kurulan 21 adet işletme meslek gruplarına göre incelendiğinde; en çok işletmenin kurulduğu meslek grubu 6 adet üye ile inşaat sektörü olur iken, bu grubu 3 adet üye ile imalat ve mimar-mühendis-emlak sektörü izlemiştir.

Meslek Grubu	GRUP TANIMI	Gerçek Kişi	Tüzel Kişi	Toplam
		Adet	Adet	Adet
01. MESLEK GRUBU	TARIM	0	2	2
02. MESLEK GRUBU	GIDA-İMALAT	0	1	1
03. MESLEK GRUBU	İMALAT	1	2	3
04. MESLEK GRUBU	İNŞAAT	5	1	6
07.MESLEK GRUBU	ESNAF	0	2	2
09.MESLEK GRUBU	YOLCU TAŞIMACILIĞI	0	1	1
10.MESLEK GRUBU	BANKA-SİGORTA-SARRAF	0	1	1
11.MESLEK GRUBU	HİZMET	0	1	1
17. MESLEK GRUBU	MİMAR-MÜHENDİS- EMLAK	2	1	3
18. MESLEK GRUBU	MEDİKAL - OPTİK	0	1	1
TOPLAM		8	13	21

Tablo 27. Bandırma Ticaret Odasında Meslek Gruplarına Göre Şirket Kuruluşları

KAYNAKLAR

Kasım 2019 Ekonomik, Ticari ve Finansal Bilgiler isimli çalışmanın oluşturulması esnasında, aşağıda belirtilen kurumların verileri kullanılmıştır.

- ❖ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)
- ❖ Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV)
- ❖ Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM)
- ❖ Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) SAMEKS (Satınalma Müdürleri Endeksi)Raporu
- ❖ İstanbul Sanayi Odası (İSO) PMI İmalat Sanayi Raporu
- ❖ İstanbul Sanayi Odası (İSO) İhracat İklimi Raporu
- ❖ Bandırma Ticaret Odası (BTO) Sicil İstatistikleri